

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 32 0 Mal 396829 22 Spp
Sarajevo, 21.4.2022. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, odlučujući o zahtjevu Općinskog suda u Tuzli za rješavanje spornog pravnog pitanja u predmetu tog suda broj 32 0 Mal 396829 21 Mal, na osnovu odredbe člana 61. Zakona o parničnom postupku, te odredbe člana 18. Pravilnika o unutrašnjem sudskom poslovanju Federacije BiH i Brčko Distrikta, na sjednici Građanskog odjeljenja održanoj 21.4.2022. godine donio je:

O D L U K U

Usvaja se zahtjev Općinskog suda u Tuzli za rješavanje spornog pravnog pitanja, pa Građansko odjeljenje Vrhovnog suda Federacije BiH izražava sljedeće:

PRAVNO SHVATANJE

Zaštitni Fond Federacije Bosne i Hercegovine obavezan je da oštećenim licima plaća materijalnu štetu nastalu u saobraćajnim nezgodama na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine ako ih prouzrokuje vozilo čiji vlasnik, sa prebivalištem u Republici Srpskoj, nije zaključio ugovor o osiguranju od autoodgovornosti.

O b r a z l o ž e n j e

Dana 9.3.2022. godine u ovaj sud je zaprimljen zahtjev Općinskog suda u Tuzli pod brojem 32 0 Mal 396829 21 Mal za rješavanje spornog pravnog pitanja u smislu odredbe člana 61a. Zakona o parničnom postupku¹.

Sporno pravno pitanje definisano je na sljedeći način:

„Koji Zaštitni fond (Federacije BiH ili Republike Srpske) je nadležan za nadoknadu štete u situaciji kada se saobraćajna nezgoda dogodila na području Federacije BiH, a prouzrokovalo ju je lice koje je upravljalo neregistrovanim vozilom, odnosno lice

¹ Službene novine F BiH broj: 53/03,73/05,19/06 i 98/15

sa prijavljenim prebivalištem u Republici Srpskoj, a sve sa ciljem ostvarivanja zakonskog prava oštećene na naknadu štete“?

U obrazloženju zahtjeva Općinski sud u Tuzli je naveo da se taj sud obraćao Vrhovnom sudu Federacije BiH sa identičnim zahtjevom u predmetu broj 32 0 Mal 328654 18 Mal, gdje je Odlukom Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 32 0 Mal 328654 19 Spp od 9.10.2019. godine odbačen zahtjev Općinskog suda u Tuzli za rješavanje spornog pravnog pitanja kao nepotpun jer nije naveden veći broj predmeta. Sada se u tom sudu vode postupci u dva predmeta, a zbog pravne praznine stranke ne mogu ostvariti pravo na naknadu štete, što su, prema navodima Općinskog suda, razlozi da se sporno pravno pitanje riješi.

Činjenice relevantne za rješavanje spornog pravnog pitanja, po navodima Općinskog suda u Tuzli, su sljedeće: dana 19.6.2020. godine u Tuzli se dogodila saobraćajna nezgoda koju je skrivio vozač neosiguranog vozila sa prebivalištem u Laktašima. Tužiteljica, čije vozilo je oštećeno u ovoj saobraćajnoj nezgodi, je podnijela tužbu radi naknade štete na njenom putničkom vozilu u iznosu od 1.569,80 KM protiv Zaštitnog fonda Federacije BiH i Zaštitnog fonda Republike Srpske, koji su u prethodnom obraćanju tužiteljice za naknadu štete odbili riješiti zahtjev tužiteljice, otklanjajući svoju obavezu na naknadu štete i to Zaštitni fond Federacije BiH jer štetnik nema prebivalište u Federaciji BiH, a Zaštitni fond Republike Srpske jer se nezgoda nije dogodila na teritoriji Republike Srpske, pozivajući se pri tome na relevantne odredbe zakona koji propisuju obavezno osiguranje u saobraćaju i naknadu štete prouzrokovane neosiguranim vozilom.

Nakon što je Općinski sud u Tuzli u zahtjevu citirao odredbe tih zakona, dao je i sopstveno tumačenje spornog pravnog pitanja na način „da bi pasivnu legitimaciju Zaštitnih fondova trebalo vezivati za prebivalište štetnika, te tako prevazići pravnu prazninu“. Nema daljnjih razloga Općinskog suda u Tuzli u tom pogledu.

Vrhovni sud Federacije BiH cijeni da je naznačeno sporno pravno pitanje od značaja za odlučivanje u većem broju predmeta u postupku pred prvostepenim sudom jer o istom još nije zauzeo pravno shvaćanje, a o ovom pitanju se može očekivati različita praksa nižestepenih sudova.

Odredba člana 16. stav 1. alineja druga Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti² propisuje obavezu Zaštitnog fonda Federacije BiH da oštećenim stranama plaća odštetu u slučaju smrti ili fizičke povrede i materijalne štete prouzrokovane u saobraćajnim nezgodama u BiH kada je nezgodu prouzrokovalo vozilo u pogledu kojeg nije ispunjenja obaveza iz člana 3. ovog Zakona (osiguranje od autoodgovornosti), a vozilo posjeduje lice sa prebivalištem u Federaciji.

² Službene novine F BiH broj: 24/05

Odredbom člana 51. stav 1. tačka 2. Zakona o obaveznim osiguranjima u saobraćaju³ propisano je da je Zaštitni fond Republike Srpske dužan da izvršava obavezu naknade štete trećem oštećenom licu nastale na teritoriji Republike Srpske na osnovu šteta na licima i stvarima, ako ih prouzrokuje vozilo čiji vlasnik nije zaključio ugovor o osiguranju od autoodgovornosti.

Iz ovih odredaba ne proizilazi obaveza na naknadu štete niti jednog entitetskog zaštitnog fonda u situaciji kada saobraćajnu nezgodu na teritoriji Federacije BiH prouzrokuje lice koje upravlja neosiguranim vozilom, a ima prebivalište u Republici Srpskoj.

Oštećeno lice u tom slučaju ne može snositi štetne posljedice, pa je pitanje primjene mjerodavnog prava za naknadu štete za oštećene, kao učesnike saobraćajnih nezgoda, značajno jer se po njemu cijeni osnovanost zahtjeva, obim i visina štete i slično. Oštećenim licima daje se pravo tužbe, ali iz formulacije citiranih odredaba jasno je da se ovo pravo daje i može se ostvariti pod određenim uslovima, ili po pravu entiteta gdje se nezgoda dogodila, ili po pravu entiteta gdje je prebivalište štetnika.

U tom slučaju prema opštim pravilima u našem pravnom sistemu za odgovornost za saobraćajne nezgode na putevima bez obzira na vrstu postupka po kojem se odgovornost utvrđuje, građansku, krivičnu, prekršajnu, pa čak i upravnu, važe saobraćajna i sigurnosna pravila koja su na snazi u mjestu i u vrijeme počinjene saobraćajne nezgode. Saobraćajna i sigurnosna pravila koja su na snazi u mjestu i u vrijeme saobraćajne nezgode, moraju se uzeti u obzir prilikom utvrđivanja odgovornosti bez obzira na mjerodavno pravo za naknadu štete, na primjer pravila koja se tiču ograničenja brzine, dozvoljene količine alkohola, saobraćajnih znakova, uslova i stanju puta. Ponašanje štetnika se cijeni prema standardima – pravilima koja su na snazi na mjestu i u vrijeme saobraćajne nezgode, a po kojima je bio obavezan se ponašati. Prema okolnostima nastanka saobraćajne nezgode, posebno načinu nastanka, vrsti i stepenu oštećenja, mogućnosti saniranja štete u najbližem mjestu, doprinosu svih učesnika u nezgodi, njihovo ponašanje nakon nezgode su relevantne okolnosti i kod odmjeravanja visine štete, a koje se cijene u odnosu na mjesto nastanka nezgode. U tom kontekstu prebivalište štetnika nije relevantan faktor. Slijedom navedenog bi i lice obavezno na naknadu štete bio Zaštitni fond one teritorijalne jedinice na čijem području se saobraćajna nezgoda dogodila.

S druge strane, s obzirom da harmonizacija propisa u entitetima BiH nije bila u potpunosti izvedena, ovaj problem, s tendencijom ujednačavanja materije i popune pravne praznine, je riješen donošenjem Zakona o obaveznim osiguranjima u saobraćaju Federacije BiH⁴, u kojem je članom 66. stav 1. tačka b) propisano da sredstva Zaštitnog fonda se koriste za izvršavanje obaveza Zaštitnog fonda po osnovu šteta prouzrokovanih trećim licima nastalim na teritoriji Federacije, ako ih prouzrokuje vozilo čiji vlasnik nije zaključio ugovor o osiguranju od autoodgovornosti. Na taj način je i u pravu Federacije

³ Službeni glasnik Republike Srpske broj: 82/15 od 17.9.2015. godine

⁴ Službene novine F BiH broj: 57/20 od 19.08.2020. godine

BiH provedeno opredjeljenje da se obaveza Zaštitnog fonda Federacije BiH na isplatu štete prouzrokovane neosiguranim vozilom veže za teritoriju nastanka nezgode.

Imajući u vidu navedeno, primjena Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti u Federaciji BiH iz 2005. godine, njegove odredbe člana 16. stav 1. alineja druga, ne bi imala razumno i objektivno opravdanje jer bi na taj način oštećeno lice bilo na diskriminirajući način lišeno mogućnosti obeštećenja.

Predsjednik Građanskog odjeljenja
Radenko Blagojević,s.r.